

Medal „Za wyzwolenie Pragi”

(ros. Медаль "За освобождение Праги")

Statut medalu.

Medal został ustanowiony Dekretem Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 9 czerwca 1945 roku.

Medal „Za wyzwolenie Pragi” był przyznawany wszystkim oficerom i szeregowym Armii Czerwonej, Marynarki Wojennej oraz wojsk NKWD, którzy brali bezpośredni udział w heroicznym szturmie i wyzwoleniu Pragi w dniach 3-9 maja 1945 roku. Medalem również nagradzano wszystkich dowódców wojskowych, którzy uczestniczyli w opracowaniu i realizacji planu wyzwolenia Pragi.

Historia operacji praskiej. 6 maja 1945 roku – rozpoczęła się Operacja Praska, ostatnia europejska strategiczna operacja ofensywna Armii Czerwonej podczas II Wojny Światowej na froncie wschodnim. Celem tej operacji było wyzwolenie północno-zachodniej części Czechosłowacji, wsparcie powstania w Pradze oraz rozbicie resztek niemieckiej armii „Środek” feldmarszałka Schörnera. W tej operacji obok wojsk radzieckich uczestniczyli, także polscy żołnierze 2. Armii Wojska Polskiego oraz 1. Korpusu Pancernego. Na początku maja siły niemieckie na terenie Czech liczyły jeszcze ok. 900 tys. żołnierzy wyposażonych w 9700 dział i moździerzy oraz 1900 czołgów i dział samobieżnych. Teoretycznie miały one także do dyspozycji ok. 1000 samolotów, ale do większości z nich brakowało paliwa. Również zapas materiałów pędnych do pojazdów był niewystarczający. Kapitulacja Berlina i perspektywa szybkiego zakończenia wojny spowodowały, że w wielu czeskich miastach zaczęto atakować niemieckie garnizony. Największe tego typu powstanie wybuchło w Pradze 5 maja. Początkowo powstańcy wyzwolili część miasta, ale Niemcy szybko przeszli do kontrataku. Spowodowało to przyspieszenie rozpoczęcia ofensywy i 1. Front Ukraiński ruszył już 6 maja. Na decyzję tą wpłynął też fakt, iż 4 maja Amerykanie zaproponowali Rosjanom wyzwolenie Czech do Wełtawy i Łaby. Stalin odrzucił tę propozycję i z uwagi na szybkie postępy wojsk amerykańskich w Czechach rozkazał przyspieszyć ofensywę w kierunku Pragi. 4 maja 2 Armia Wojska Polskiego otrzymała zadanie od marszałka Koniewa przejścia do natarcia w ogólnym kierunku na Pirnę. W związku z otrzymanym zadaniem gen. Świerczewski podjął decyzję o ugrupowaniu armii w dwa rzuty. Od pierwszych chwil natarcia, mimo trudnych warunków terenowych, tempo było duże. Jednostki polskie przekroczyły Sudety i do wieczora 8 maja osiągnęły Łabę. Walki toczyły się w rejonie Bischofswerda i Neustad. W tym czasie wojska głównego zgrupowania 1. Frontu Ukraińskiego przełamały obronę niemiecką na zachód od Drezna i wdarły się około 90 km w jej głąb. Droga do Pragi przez Rudawy była otwarta. Opór nieprzyjaciela był zdecydowanie łamany. Niemcy stawiali największy opór przed 5 DP. W jej pas działania w dniu 7 maja dowódca armii wprowadził 1 KPanc. Sytuacja powstańców w Pradze 7 maja stała się krytyczna. Niemcy ponownie opanowali centrum miasta i zaczęli represje wobec mieszkańców.

Zmusiło to wojska 1. Frontu Ukraińskiego do rozpoczęcia działań przed osiągnięciem pełnej gotowości. Do Pragi było jeszcze daleko, ale sytuację powstańców uratowali inni Rosjanie. Mianowicie na ich stronę przeszły oddziały Rosyjskiej Armii Wyzwoleńczej, co zdecydowanie zmieniło stosunek sił. Była to formacja utworzona z jeńców i dowodzona przez gen. Andrieja Własowa. Na pomoc powstańcom chciał też ruszyć gen. George Patton, którego oddziały znajdowały się znacznie bliżej, ale Rosjanie kategorycznie odmówili. Rano 8 maja 2. Brygada Pancerna razem z oddziałami 3. Brygady Pancerniej i 1. Brygady Piechoty Zmotoryzowanej zdobyła Bischofswerda. Dowódca 1. Korpusu Pancernego wydał rozkaz zajęcia Neustadt z marszu. Jednak wykonanie tego zadanie nie było łatwe. Miasto posiadało silną obronę, broniły go najlepsze oddziały niemieckie znajdujące się w tym rejonie. Atak zakończył się porażką i z tego powodu dowódca korpusu wydał rozkaz oskrzydlenia miasta, aby ograniczyć straty. Walki w mieście trwały godzinę. Po zdobyciu Neustadt 1. Korpus Pancerny ruszył do ataku na Bad Schandau. Jednak żeby dotrzeć do miasta korpus musiał wyjść z wąwozu bronionego przez niemieckie jednostki przeciwpancerne. Jako pierwszy do Bad Schandau dotarł patrol 2. Brygady Pancerniej, który zaskoczenia zdobył przyczółki na rzece i utrzymał most do czasu przybycia głównych sił korpusu. 9 maja oddziały polskie opanowały miasto. Jednostki niemieckie broniące przeprawy wycofały się do lasów w pobliżu miasta. Wojska 1. Korpusu Pancernego nacierające na Bad Schandau nie poniosły żadnych strat. W maju 1945 roku miasto Schirgiswalde, położone na Łużycach, były atakowane przez 8. Dywizję Piechoty. Jednostki niemieckie, broniące tej miejscowości, zostały zmuszone do wycofania się na południe. Kolejną miejscowością na drodze nacierającej polskiej dywizji była wioska Lobendava w pobliżu granicy czesko-niemieckiej. W tej wiosce, 8 maja, już po podpisaniu bezwarunkowej kapitulacji przez III Rzeszę, w walkach poległo 19 polskich żołnierzy z 34. pułku 8. Dywizji Piechoty. Kapitulacja III Rzeszy nie oznaczała jednak końca walk 2. Armii Wojska Polskiego. Jeszcze po 8 maja na terenie Czech zginęło kilkudziesięciu żołnierzy polskich, a kilkuset zostało rannych. W nocy z 8 na 9 maja, radzieckie jednostki pancerne wykonały ponad 100 km rajd i o godzinie 4.00 wkroczyły do Pragi. Wewnętrzny pierścień okrążenia został zamknięty ostatecznie w ciągu 10 i 11 maja. W drugim etapie 9-11 maja., Armia gen. Świerczewskiego prowadziła intensywny pościg za uchodzącym nieprzyjacielem i wyzwalała Czechy. To ostatnie zadanie w II wojnie światowej żołnierze Wojska Polskiego wykonali z honorem. W wyzwolonym Mielniku 13 maja odbyła się wielka manifestacja ludności i defilada 1 KPanc. W czasie operacji praskiej 2. Armia Wojska Polskiego zniszczyła oraz zdobyła 13 czołgów i dział szturmowych, wzięta do niewoli ponad 3 tys. żołnierzy Wehrmachtu. Wyzwolono też 4800 więźniów z hitlerowskich obozów śmierci.

Medal „Za wyzwolenie Pragi” jest noszony po lewej stronie klatki piersiowej po medalu „Za wyzwolenie Warszawy”. Łącznie nadano około 400.070 medali.

Ogólny opis medalu.

Medal „Za wyzwolenie Pragi” ma formę kręgu z mosiądzu o średnicy 32 mm. Na awersie odznaczenia w górnej części został umieszczony napis łukiem wygiętym do góry: „ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ”, pod którym znajduje się poziomy napis: „ПРАГИ”. W dolnej części awersu są widoczne wschodzące słońce z rozchodzącymi się promieniami słonecznymi oraz dwie gałęzie laurowe połączone pod pięcioramienną gwiazdką. Awers medalu w całości ma otoczkę. Na rewersie medalu widnieje data wyzwolenia Pragi: „9 мая 1945”, pod którą znajduje się pięcioramienna gwiazdka. Brak otoczki na rewersie medalu. Wszystkie napisy są wypukłe.

Medal za pomocą uszka w górnej części i zawieszki został połączony z pięciokątną metalową blaszką (kołodką), owiniętą fioletową wstążką z granatowym paskiem.

Wariant 1. Uszko medalu zostało przylutowane do krążka. Ten wariant medalu był nadawany bezpośrednio po zakończeniu wojny w latach 1945 – 1946.

Wariant 2. Uszko medalu ma kształt rosyjskiej litery „П”, stanowi całość z krążkiem. Można zauważyć również drobne różnice na awersie. Ten wariant medalu był nadawany w latach 1946 – 1948.

Wariant 3. Uszko medalu okrągłe, stanowi całość z krążkiem. Ten wariant medalu był nadawany w późniejszych latach osobom, które z jakichś powodów nie otrzymały odznaczenia po wojnie.

Wariant 4 („czechosłowacki”). Uszko medalu okrągłe, stanowi całość z krążkiem. Medal ma otoczkę po obu stronach. Na kołodce została wybita nazwa zakładu produkcyjnego „Zahradnik”. Ten wariant medalu był produkowany w Czechosłowacji i nadawany w późniejszych latach osobom, które chcieli mieć duplikat odznaczenia. Bardzo rzadki wariant medalu!

Na rynku kolekcjonerskim można spotkać podróbki i kopie medalu „Za wyzwolenie Pragi”. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybohaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia.

